

ET2

Minä ja yhteiskunta

Tavoitteet

- Moduulin tavoitteena on, että opiskelija
- hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille
- ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämäkatsomukselle ja elämänvalinnoille
- osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia
- osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota
- osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologisia piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja
- ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän tulevaisuuden rakentamisen periaatteita
- osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä
- osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentavaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen

Keskeiset sisällöt

- kriittinen ajattelu ja väitteiden järkipерäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät
- median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämänkatsomukseen
- aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja
- yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään
- taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset
- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti
- globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävä kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030

Suorittaminen ja arviointi

- Lukiolain ([10.8.2018/714 30§](#)) mukaan opiskelijalla on velvollisuus osallistua opetukseen, jollei hänen poissaololleen ole perusteltua syytä.
- Kaikki poissaolot on selvitettävä luotettavasti.
- Selvittämättömät poissaolot estävät osallistumisen kurssikokeeseen ja kurssin tai opintojakson arvioinnin.
- Kaikki poissaolot ja toistuvat myöhästymiset vaikeuttavat kurssin tavoitteiden saavuttamista ja voivat siksi vaikuttaa kurssiarvosanaan alentavasti.
- Opiskelijalla on velvollisuus olla läsnä jokaisella työjärjestyksen mukaisella oppitunnilla. Oppitunneilta tai tilaisuuksista voi olla poissa vain sairauden vuoksi tai etukäteen anotulla ja myönnetyllä luvalla.

- Kaikki ennakoitavat poissaolot anotaan ja selvitetään etukäteen. Alaikäisen opiskelijan huoltaja tai täysi-ikäinen opiskelija itse anoo luvan poissaoloon.
- Yksittäisen tunnin poissaolon myöntää oppitunnin opettaja tai ryhmänohjaaja.

- Jos opiskelija on ollut yhdeltä kurssilta tai opintojaksolta (2 op) poissa 3 oppituntia (à 75 min), hänen tulee oma-aloitteisesti keskustella aineen opettajan kanssa opintojen suorittamista.
- Tässä vaiheessa opettajalla on oikeus päättää, voiko opiskelija suorittaa kurssin tai opintojakson loppuun. Jotta opiskelija hallitsisi oppisisällöt, opettaja voi vaatia korvaavia suorituksia poissaolojen ajalta.
- Kurssi tai opintojakso (2 op) keskeytyy, jos poissaoloja on yli 7 oppituntia (à 75 min). Erityisistä syistä voidaan kurssin tai opintojakson keskeytymisen osalta käyttää harkintaa (ryhmänohjaaja, aineenopettaja ja rehtori yhdessä).
- Opiskelijan tulee oma-aloitteisesti keskustella opettajan kanssa, mikäli kurssi tai opintojakso on keskeytymisvaarassa.

Arviointi

- Kurssikoe (painokerroin 2)
- Kurssi työ(t) (painokerroin 1)
- Pistokokeet (painokerroin 0,5/koe)
- Tuntityöskentely (painokerroin 0,5)
- Harjoitustehtävät (painokerroin 0,5)

YHTEISÖJEN JA YHTEISÖLLISYYDEN MERKITYS

Yhteisöjen ja yhteisöllisyyden merkitys

- Ihmisryhmiä, joiden jäsenet tuntevat toisensa ja jakavat samanlaisia arvoja
- Yhteisön muodostumisessa tärkeää on yhteenkuuluvuuden tunne sekä yhteiset arvot ja intressit
- Kuuluminen
- Osallisuus
- Länsimaissa nykyään tyypillistä individualismin eli yksilöllisyyden korostuminen
 - *Kiihtyvä muuttoliike, kaupunkiyhteisöjen kasvu, yhtenäiskulttuurin mureneminen ja globalisaatio*
 - *Yhteisöjen ajallinen kesto on lyhentynyt*

- Yhteisöillä ja yhteisöllisyydellä on suuri merkitys hyvinvoinnille
- Voidaan jaotella keston ja jäsenyyden pysyvyyden perusteella

Tutkimus yhteisöllisyydestä suomalaisissa lähiöissä

- Syrjäytymiskehitys
- Ongelmalähiöt
- Tyypillistä ollut omaehtoinen yhteisöllisyys

Heikot ja vahvat siteet

- Vahvat
 - *Ystävyys- ja sukulaisuussuhteet*
- Heikot
 - *Tuttavuus- ja naapuruussuhteet*
- Väliaikaisia siteitä
- Potentiaalisia siteitä

Kommunitarismi korostaa yhteisöllisyyden merkitystä ihmisyydelle

- Yhteiskuntafilosofian ja poliittisen ajattelun suuntaus, joka korostaa yhteisöllisyyttä
- Ihminen on yhteisöllinen olento

Yhteisöt tarjoavat sosiaalista pääomaa yksilölle

- Sosiaalinen pääoma
 - *Yhteisöjen jäsenten välinen kyky toimia keskenään*
 - *Keskeistä luottamus*
- Kulttuurinen pääoma
 - *Tietoja, taitoja, arvoja ja ei-rahallisia tekijöitä*
- Sosiaalinen pääoma on ihmisten välisessä vaikutuksessa syntyvää varantoa, joka auttaa saavuttamaan päämääriä ja tuottaa hyvinvointia
- Sosiaalinen pääoma koostuu verkostoista, normeista ja luottamuksesta
- Vapaa-ajan yksityistyminen ja sosiaalisten verkostojen köyhtyminen
- Ihmisillä itsellään ei ole sosiaalista pääomaa, vaan sitä on ihmisten muodostamalla yhteisöllä

Luottamuksen tunne kuvaa yksilöiden suhtautumistapa

- Ihminen suhtautuu muihin ihmisiin ja yhteiskuntaan myönteisin odotuksin ja uskoo tulevansa kohdelluksi oikeudenmukaisesti

Sosiaalisten suhteiden perustyytit ovat yhteisöllisiä tai yhteiskunnallisia

- Modernisaatio – kehityskulku, jossa siirrytään perinteisestä yhteisökeskeisestä elämänmuodosta moderniin yhteiskuntaan
- Tunnusomaisia piirteitä ovat yksilöllistyminen ja yhteisten normien heikkeneminen
- Sosiaalisten suhteiden perustyyppinä ovat yhteisöllinen *gemeinschaft* ja yhteiskunnallinen *gesellschaft*
- Yhteisöllisen kolme erilaista yhteisöllisyyden tyyppiä
 - *Sukulaisuus, fyysinen tai alueellinen läheisyys*
- Yhteiskunnallistensuhteiden tunnuspiirre on sopimuksellisuus
 - *Sosiaalisten suhteiden perustana ovat vallitsevat tavat, sopimukset ja lait*

Heimo

- Käsitteellä on mahdollista tarkastella sosiaalisia siteitä ja yhteisöllisyyttä
- Uusheimoisuus eli neotribalismi
 - *Yhdistävänä tekijänä samanlainen elämäntapa ja maku*

Merkitykselliset toiset

- Kuvaa yksilölle tärkeitä ihmissuhteita, jotka keskeisimmin vaikuttavat henkilön sosialisatioon eli liittymiseen yhteiskunnan jäseneksi.
- Sosiaalinen kanssakäyminen on välttämätöntä yksilön minän muodostumiselle

Tunnustussuhteet

- Yksilön kunnioittaminen, huomioiminen ja tarpeiden huomioon ottaminen
- Tunnustuksellisessa suhteessa lapsi kokee olevansa välitetty, rakastettu ja arvokas.
- Tunnustuksettomassa suhteessa lapsen tarpeen laiminlyödään ja hänen arvoaan vähätellään.
- Lapsen kasvaessa tunnustussuhteet laajenevat ystävyyssuhteisiin ja vaikkapa harrastusryhmään.

- On tärkeää, että yhteisön jäsenet tiedostavat yhteiskunnassa toistensa tasa-arvoiset oikeudet
- Tunnustamaton yksilö tai yhteisö saattaa taistella tunnustuksellisuudestaan, oikeuksistaan ja arvoistaan radikaalein keinoin
- Radikalisoitumisen estämiseksi ja yhteiskuntarauhan ylläpitämiseksi yhteiskunnan tulisi siis pyrkiä varmistamaan, että sen kaikki jäsenet saavat tunnustusta omasta olemassaolostaan
- Tunnustaminen tuottaa yksilölle itsekunnioitusta ja itseluottamusta

Ryhmien väliset suhteet voivat kärjistyä yhteiskunnassa

- Yhteiskunta muodostuu erilaisista ryhmistä, ja jokainen ihminen kuuluu useisiin ryhmiin
- Primääriryhmät ovat suhteellisen kiinteitä, ja niihin kuuluminen on merkityksellistä ryhmän jäsenille
 - *Perhe, suku ja ystäväpiiri*
- Sekundaariryhmät ovat väljärajaisia verkostoja
- Yksilön kannalta ryhmien väliset suhteet ovat merkittäviä erityisesti silloin, kun kyseessä on sisäryhmän ja ulkoryhmän välinen suhde (me ja he)
- Tunne ryhmään kuulumisesta syntyy helposti
- Taipumus jäsentää maailmaa ryhminä altistaa syrjinnälle ja ryhmien välisille ristiriidoille

Ihmistä ympäröivän todellisuuden sosiaalinen rakentuminen

- Sosiaalinen todellisuus rakentuu erilaisissa ihmisten välisissä sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa
- Puhe on tärkeä sosiaalisen todellisuuden rakentaja
- Socialisaatio siirtää sosiaalisesti rakennetun arkitiedon henkilöltä ja sukupolvelta toiselle
- Sosiologisen näkökulman mukaan todellisuus ei siten ole muuttumaton, vaan sitä luodaan jatkuvasti uudelleen ihmisten sosiaalisessa vuorovaikutuksessa.

Kappaleen tehtävät

- Sivu 7 tehtävä 2
- Sivu 8 ensimmäinen kysymys
- Sivu 9 toinen kysymys
- Sivu 11 tehtävä 1

KULTTUURIN
VAIKUTUS
MAAILMANKUVAAN
JA
MAAILMANKATSOMU
KSEEN

Kulttuuri kattaa kaiken ihmistä ympäröivän

- Kulttuuri on jonkin yhteisön tai koko ihmiskunnan henkisten ja aineellisten saavutusten kokonaisuus.
- Kulttuuri voidaan jakaa objektiivisiin ja subjektiivisiin tekijöihin.
 - *Objektiiviset tekijät ovat fyysisen maailman havaittavia ilmenemismuotoja.*
 - Perinne – yhteisössä välittyvä tapa tai tieto
 - *Subjektiiviset tekijät ovat yksilön kokemusmaailmaan kuuluvat kulttuurin osat*
 - Normit, uskomukset ja arvot
 - Yhteiset normit eli elämää ohjaavat ja säätelevät käytänteet ja periaatteet, jotta yhteisönä eläminen sujuisi
- Kulttuuri voidaan jakaa myös näkyvään ja näkymättömään

Kulttuuri ohjelmoi meitä

- Kulttuuri, jossa ihminen kasvaa, muovaa hänen tapansa ajatella ja ymmärtää maailmaa
 - *Mielen ohjelmointi*

Kulttuuri vaikuttaa arvoihin ja normeihin

- Arvot ovat vahvasti kulttuuri sidonnaisia
 - *Kulttuurien väliset törmäykset*
- Normit opitaan socialisaatioprosessissa
- Normit eli säännöt voivat olla muodollisesti sovittuja julkilausuttuja normeja tai epämuodollisesti muodostuneita ja kirjoittamattomia piilonormeja.
- Epäviralliset normistot
- Piilonormit
- Normijärjestelmät

Kulttuurit ovat erilaisia

- Kulttuureja luokitellaan usein individualistisiin ja kollektiivisiin kulttuureihin.
- Individualistisessa kulttuurissa tyypillistä on yksilön aseman korostaminen,
 - *Ihminen on vapaa valitsemaan omat tavoitteensa ja tapansa elää*
 - *Länsimaiset kulttuurit*
- Kollektiiviset kulttuurit korostavat yksilön olevan osa yhteisöä
 - *Yksilön valinnat ja ratkaisut vaikuttavat yhteisöön.*

Uskonnot ja muut uskomusjärjestelmät ovat osa kulttuuria

- Uskonto on yksi kulttuurin osa-alue
- Vaikuttavat ihmisten käyttäytymiseen
- Normien ja eettisten opetusten lisäksi myös aineellisena kulttuuriperintönä
 - *Rakennukset, esineet, pukeutumiseen ja ruokailuun liittyvät tavat ja säännöt*

Alakulttuurit

- Alakulttuurit ovat yhteisöjä, jotka eroavat valtakulttuurista
 - *Omanlainen yhdistävä elämäntapa, käyttäytymisen muodot ja identiteetti*
- Tunnistettavat rajat mikä kuuluu kyseiseen kulttuuriin ja mikä on ulkopuolista
- Tarve kuulua ryhmään, kokea osallisuutta ja yhteyttä samanmielisiin sekä saada arvostusta ja hyväksyntää ovat inhimillisiä piirteitä
- Ryhmäjäsenyys – ryhmäidentiteetti ja ryhmäkäyttäytyminen
- Selkeä rajaisia nuorten alakulttuuriryhmiä on vaikeampi löytää koska populaarikulttuurin tarjonta on monipuolistunut ja tyyli on sekoittuneet
- Nuorten tyyli on yksilöllisempää kuin aiemmin
- Sosiaalista identiteettiä eli tunnetta mihin ryhmään kuuluu vaihdetaan useammin ja joustavammin

Vaihtoehtourheilulajit alakulttuurien esimerkkinä

- Hylkäävät urheilukulttuuriin perinteisesti kuuluvan tarkan sääntöjen noudattamisen ja kilpailukulttuurin

Punk musiikin alakulttuurina

- Sai alkunsa 1970-luvun lopun Englannissa

- Sivu 13 tehtävät 1 ja 2
- Sivu 14 tehtävät 1 ja 2 sekä 1
- Sivu 15 alakulttuuri tehtävät 1 ja 2